

Pregled sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u odnosu na Bosnu i Hercegovinu u 2017. godini

Pripremila: *Elma Veledar-Arifagić, advokat*

Bosna i Hercegovina je Evropsku konvenciju o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: EKLJP ili Konvencija) ratifikovala dana 12. jula 2002. godine. Od toga datuma sve osobe pod jurisdikcijom BiH, putem podnošenja predstavke Sudu, mogu od Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP ili Sud) zatražiti zaštitu prava i sloboda garantovanih Konvencijom.

Počev od dana ratifikacije do kraja 2017. godine Sud je u odnosu na Bosnu i Hercegovinu usvojio ukupno 57 presuda i 90 odluka o dopustivosti.

U toku 2017. godine ESLJP je donio 11 presuda i 5 odluka o dopustivosti u odnosu na BiH. Od tog broja jednu presudu je donijelo Veliko vijeće, pet presuda je donijelo Vijeće, a pet presuda je donio Komitet od troje sudija. Sud je odlučivao u predmetima u kojima su se podnositelji predstavke pozivali na član 10, član 9, član 5 i član 6 Konvencije. S obzirom na ranije slučajeve u kojima je Sud odlučivao u odnosu na BiH, može se zaključiti da pritužbe pred Sudom i dalje pretežno pokreću pitanja iz člana 6 (pravo na pravično suđenje). U istom periodu Sud je usvojio i pet odluka o dopustivosti u kojima je odbacio predstavke iz razloga neispunjavanja uslova dopustivosti iz člana 35 Konvencije.

Ovaj prilog sadrži informacije o tim presudama i odlukama Suda. U prvom dijelu dokumenta prikazan je pregled presuda sa sažecima, dok je u drugom iznesen sažetak relevantnih odluka o dopustivosti.

Izvorni tekst ovih presuda i odluka, kao i tekst svih drugih presuda i odluka Suda, može se pronaći na službenoj internet stranici Suda putem pretraživača pod nazivom HUDOC^[36], a prevodi svih presuda i odluka u odnosu na Bosnu i Hercegovinu dostupni su na internet stranici Ureda zastupnika Vijeća ministara BiH pred ESLJP-om^[37].

Presude

Član 10, sloboda izražavanja

Sud je donio presudu u predmetu *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv BiH*,^[38] u kojoj je utvrdio da nije došlo do povrede prava na slobodu izražavanja iz člana 10 Konvencije. Naime, podnositelji predstavke Medžlis Islamske zajednice Bosne i Hercegovine u Brčkom, Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“, „Merhamet“ Humanitarno udruženje građana Bošnjaka Brčko Distrikta i Vijeće Kongresa bošnjačkih intelektualaca Brčko Distrikta žalili su se zbog kažnjavanja za klevetu. Naime, podnositelji predstavke su kažnjeni u smislu građanske odgovornosti iz razloga što su pismo u kojem su izrazili svoju zabrinutost u pogledu izbora direktora na mjesto javnog radio-servisa uputili najvišim organima Distrikta, koje je kasnije objavljeno u medijima, a što navodno predstavlja povredu njihovog prava na slobodu izražavanja iz člana 10 Konvencije.

[36] <https://hudoc.echr.coe.int>

[37] http://mhr.gov.ba/ured_zastupnika/odluke/default.aspx?id=170&langTag=bs-BA

[38] *Medžlis Islamske zajednice Brčko and others v. Bosnia and Herzegovina*, presuda Velikog vijeća od 27. juna 2017.

Sud je smatrao da sporna odluka domaćeg suda kojom su aplikanti proglašeni odgovornima za klevetu i kojom im je naređeno da povuku pismo ili da u suprotnom isplate nematerijalnu štetu M.S. predstavlja uplitanje u njihovo pravo na slobodu izražavanja iz prvog stava člana 10. Konvencije, da je uplitanje bilo propisano zakonom i da je slijedilo legitimni cilj koji se ogleda u zaštiti ugleda druge osobe.

Sud je našao da je optužba prema kojoj M.S. nema poštovanja za drugu etničku zajednicu i religiju ne samo da je mogla ukaljati njen ugled, nego joj također mogla nanijeti štetu kako u profesionalnom tako i u društvenom okruženju. Prema tome, Sud je mišljenja da su te optužbe dostigle potrebni nivo ozbiljnosti koji može nanijeti štetu pravima M.S. iz člana 8 Konvencije. Dalje, bez obzira na to kako je pismo dospjelo u medije, Sud je smatrao da je razumljivo da je njegovo objavljivanje otvorilo mogućnost za javnu debatu i povećalo štetu nanесenu profesionalnom dostojanstvu i ugledu M.S.

Ispitujući da li je uplitanje u pravo koje je predmet pritužbe bilo „neophodno u demokratskom društvu“ Sud je ispitao da li su domaći sudovi uspostavili pravičnu ravnotežu između prava aplikanata na slobodu izražavanja utvrđenog članom 10 Konvencije i interesa M.S. za zaštitu njenog ugleda. Cijeneći suprotstavljene interese o kojima je riječ, odnosno pravo aplikanata na slobodu izražavanja nasuprot prava M.S. na poštovanje njenog privatnog života, Sud je smatrao da je primjereno uzeti u obzir i kriterije koji se općenito primjenjuju na širenje uvredljivih izjava od strane medija u vršenju njihove funkcije javnog nadzora, to jest: mjeru u kojoj je dotična osoba poznata; predmet novinskog izvještaja; sadržaj, formu i posljedice objavljivanja; način na koji je informacija pribavljena i njena vjerodostojnost; te težinu izrečene kazne. U pogledu vjerodostojnosti iznesenih navoda, Sud je zaključio da podnositelji predstavke nisu imali dovoljan činjenični osnov za sporne navode o M.S. iznesene u njihovom pismu.

Uzimajući navedene kriterije u obzir, Sud je bio konačno uvjeren da su vlasti BiH uspostavile pravičnu ravnotežu između interesa aplikanata u pogledu slobode govora, s jedne strane, i interesa M.S. u pogledu zaštite njenog ugleda, s druge strane, postupajući u okviru svoga polja slobodne procjene, te da nije došlo do povrede člana 10 Konvencije.

Član 9, sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

U predmetu *Hamidović protiv BiH*^[39] Sud je utvrdio da je došlo do povrede prava podnositelja predstavke iz člana 9 kao posljedica njegovog kažnjavanja zbog nepoštivanja suda uslijed odbijanja da skine kapu za vrijeme davanja iskaza tokom suđenja u krivičnom postupku.

Za Sud nije sporno da kažnjavanje zbog nošenja kape u sudnici predstavlja ograničenje ispoljavanja pripadnosti religiji. Također je utvrđeno da je uplitanje u ovo pravo bilo zakonito, posebno imajući u vidu činjenicu da je predsjednik sudskog vijeća informirao podnositelja predstavke o kodeksu oblačenja te posljedicama nepoštivanja tih pravila.

Ispitujući ciljeve uplitanja predviđenih članom 9 stav 2 o neophodnosti miješanja u pravo iz tog člana, Sud je u tom smislu istakao da – iako svjestan da je predsjedavajući sudija imao težak zadatak održavanja reda i osiguranja integriteta suđenja u predmetu u kojem je veliki broj učesnika pripadao vjerskoj skupini koja se suprotstavlja konceptu sekularne države i priznaje samo božji zakon i sud, te imajući u vidu sveukupni kontekst u vrijeme suđenja – smatra da, ipak, mjera koja je poduzeta na domaćem nivou nije bila opravdana.

[39] *Hamidović protiv BiH*, presuda od 5. decembra 2017.

Kao osnovne razloge za ovakav stav Sud je naveo da se mora praviti razlika između predmetnog slučaja i slučajeva koji se odnose na nošenje vjerskih simbola ili odjeće na radnom mjestu, posebno od strane javnih službenika koji mogu biti obavezani dužnošću diskrecije, neutralnosti i nepristranosti, uključujući i dužnost da ne nose takve simbole i odjeću za vrijeme vršenja službenih ovlaštenja. Međutim, Sud je istakao da u demokratskim društvima građane u privatnom svojstvu, poput podnositelja predstavke, obično ne obavezuje takva dužnost.

Naglašavajući značaj slobode ispoljavanja vjere, ističući da zdravo demokratsko društvo treba tolerisati i podržavati pluralizam i različitost, te cijeneći značaj ovog prava za osobu koja je vjeru učinila centralnom postavkom svoga života da to vjerovanje može saopćiti drugima, Sud nije posumnjao da je postupak podnositelja predstavke inspirisan njegovim iskrenim vjerskim uvjerenjem da mora uvijek nositi kapu, bez bilo kakve prikrivene namjere da se naruga suđenju, potakne druge da odbace sekularne i demokratske vrijednosti ili izazove nered. Uz to, podnositelj predstavke se odazvao pozivu suda i ustao kada je to zatraženo, čime se jasno podvrgnuo zakonima i sudovima zemlje, a uz to nije bilo naznaka da nije želio svjedočiti ili da je imao stav nepoštivanja. U takvim okolnostima, njegovo kažnjavanje zbog nepoštivanja suda samo na osnovu njegovog odbijanja da skine kapu nije bilo neophodno u demokratskom društvu, uslijed čega je došlo do povrede člana 9 Konvencije.

Član 5, pravo na slobodu i sigurnost

U predmetu *Čović protiv BiH*^[40] Sud je utvrdio postojanje povrede prava iz člana 5 stav 4 Konvencije, iz razloga što postupak ispitivanja zakonitosti pritvora podnositelja predstavke pred Ustavnim sudom nije bio u skladu sa zahtjevima iz tog člana.

Sud je ponovio da je svrha člana 5 stav 4 da osobama koje su uhapšene i pritvorene osigura pravo na sudski nadzor nad zakonitošću mjere kojoj su na taj način podvrgnute, kao i da tokom trajanja pritvora osobi mora biti na raspolaganju pravni lijek koji omogućava brzo sudsko preispitivanje zakonitosti pritvora i koji može dovesti do puštanja na slobodu te osobe kada je to primjereno. Postojanje pravnog lijeka, u smislu člana 5 stav 4, mora biti dovoljno izvjesno, ne samo u teoriji nego i u praksi, jer će mu u suprotnom nedostajati dostupnost i djelotvornost koja se zahtjeva u svrhu te odredbe.

Sud je isto pravno pitanje razmatrao u drugačijem kontekstu u jednom ranijem predmetu protiv Bosne i Hercegovine u kojem slučaju je utvrdio da je podnositeljima predstavke bio uskraćen pristup sudu u postupku pred Ustavnim sudom, protivno članu 6 stav 1 Konvencije. U vezi s tim Sud je ponovio da prema njegovoj praksi član 5 stav 4, kao i član 6 stav 1, sadržava pravo na pristup sudu koje može biti predmet isključivo opravdanih ograničenja koja ne ugrožavaju samu njegovu suštinu.

Također je naglašeno da član 5 stav 4 ne obavezuje države potpisnice na uspostavu drugog nivoa nadležnosti za ispitivanje zakonitosti pritvora i razmatranje zahtjeva za puštanje na slobodu, ali da država koja uspostavi takav sistem mora pritvorenim osobama u načelu pružiti iste garancije povodom žalbe kao i u prvom stepenu. Sud je smatrao da se isto odnosi i na sistem u kojem je propisana mogućnost podnošenja ustavne tužbe protiv odluka kojima se određuje i produžava pritvor.

U predmetnom slučaju utvrđeno je da, iako je Ustavni sud donio formalnu odluku o apelaciji podnositelja predstavke, on je zapravo odbio odlučiti o njenoj dopuštenosti i/ili meritumu, a da je jedini razlog zbog kojeg je aplikantova apelacija odbijena bio, u suštini, neuspjeh suda da postigne većinsku odluku. Sud je stoga našao da se dozvolilo da pitanje ustavnosti pritvora aplikanta ostane

[40] *Čović protiv BiH*, presuda od 3. oktobra 2017.

neriješeno, s obzirom da nije dobio konačnu odluku, uslijed čega je sama suština njegovog prava na pristup sudu bila ograničena.

Iz tih razloga je zaključeno da Ustavni sud nije ispunio svoju obavezu sadržanu u članu 5 stav 4 Konvencije da preispita zakonitost pritvora aplikanta, te da je došlo do povrede te odredbe.

Član 6, pravo na pravično suđenje

Slučaj *Panorama d.o.o. i Miličić protiv BiH*^[41] se odnosi na žalbe podnositelja predstavke da je uslijed dugotrajnog neizvršenja domaćih pravosnažnih i izvršnih presuda koje su donesene u njihovu korist u vezi sa zahtjevima za povrat imovine došlo do povrede člana 6 stav 1 i člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju (pravo na mirno uživanje imovine).

Također su se žalili smatrajući da je za potpuno izvršenje domaćih presuda koje su predmet razmatranja potrebno isplatiti zateznu kamatu, a sve prema domaćim presudama kojima su utvrđena njihova potraživanja, odnosno njihova građanska prava. Iako je Vlada tvrdila da su presude o kojima je riječ izvršene u cjelosti, s obzirom da zatezna kamata navodno nije mogla biti isplaćena jer je bila otpisana u skladu sa Zakonom o unutrašnjem dugu iz 2004. godine, Sud je ponovio da nemogućnost da se osigura izvršenje konačne presude u korist aplikanta predstavlja uplitanje u pravo na mirno uživanje imovine.

Dalje, Sud je ponovio da načelo pravne sigurnosti predstavlja jedan od temeljnih aspekata vladavine prava koje, između ostalog, zahtijeva da kada sudovi konačno odluče o nekom pitanju, njihova odluka se ne treba dovoditi u pitanje. Uz to, Sud je primijetio da je izvršni sud uputio drugog podnositelja predstavke da podnese tužbu u parničnom postupku protiv banke prema općim pravilima o naknadi štete zbog neizvršavanja u cijelosti presude donesene u njegovu korist, što bi za njega predstavljalo pretjerani teret. Imajući u vidu činjenicu da je prošlo više od osam, odnosno skoro deset godina, od pravosnažnosti domaćih odluka o kojima je riječ, Sud je zaključio da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije u predmetnom slučaju.

Naime, utvrđeno je da je pravosnažnim presudama bez sumnje za podnositelje predstavke nastalo izvršno potraživanje, zaštićeno članom 1 Protokola br. 1, te iz razloga navedenih u vezi s članom 6 stav 1. Sud je zaključio da uplitanje u imovinu aplikanta nije opravdano u okolnostima predmetnog slučaja, čime je prekršen član 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Sud je u predmetu *Kahriman protiv BiH*^[42] cijenio da li je dužina postupka bila nespojiva sa zahtjevom sadržanim u članu 6 stav 1 Konvencije koji se odnosi na „razuman rok“. Iako je Država tvrdila da podnositelj predstavke više ne može tvrditi da je „žrtva“ iz razloga što je Ustavni sud BiH ustanovio povredu po njegovoj apelaciji, Sud je prema dobro utvrđenoj praksi u predmetima koji se odnose na dužinu postupka ponovio da donošenje odluke ili mjere povoljne za podnositelja predstavke u načelu nije dovoljno da ga liši statusa „žrtve“ osim ukoliko su domaći organi vlasti priznali povredu, bilo izričito ili u suštini, a potom pružili obeštećenje za tu povredu. Međutim, budući da je podnositelj predstavke zatražio obeštećenje zbog povrede zahtjeva o „razumnom roku“, a Ustavni sud ipak nije dosudio bilo kakvu odštetu, podnositelj predstavke je i dalje mogao tvrditi da je „žrtva“.

Sud je ponovio da se opravdanost dužine postupka mora cijiniti u svjetlu okolnosti predmeta, te ustanovio da je parnični postupak od otprilike devet godina za tri nivoa nadležnosti u svjetlu svih

[41] *Panorama d.o.o. i Miličić protiv BiH*, presuda od 25. jula 2017.

[42] *Kahriman protiv BiH*, presuda od 17. oktobra 2017.

okolnosti (složenost predmeta, postupanje aplikanta i relevantnih organa vlasti, te šta je u sporu za aplikanta bilo dovedeno u pitanje) trajao nerazumno dugo, čime nije ispunjen zahtjev koji se odnosi na „razuman rok“ te je utvrdio povredu iz člana 6 stav 1 Konvencije.

Sud je također našao povredu člana 6 stav 1 u predmetu *Damjanović i Euromag d.o.o. protiv BiH*^[43] u pogledu drugog podnositelja predstavke. Naime, podnositelji predstavke su se žalili da dužina upravnog postupka o kojem je riječ nije bila spojiva sa zahtjevom sadržanim u članu 6 stav 1 Konvencije koji se odnosi na „razuman rok“.

Iako tužena država nije iznijela odgovarajući prigovor, Sud je *ex officio* razmotrio pitanje nadležnosti Suda *ratione personae*. Naime, podsjetivši da je zanemarivanje pravnog subjektiviteta opravdano samo u izuzetnim okolnostima, odnosno kada je jasno utvrđena nemogućnost privrednog društva da se obrati Sudu putem organa uspostavljenih prema njegovom statutu ili – u slučaju likvidacije – putem njegovih likvidatora, primijećeno je da se drugi podnositelj predstavke obratio Sudu putem njegovog direktora, dok prvi podnositelj predstavke, iako jedan od osnivača tog društva, nije bio strana u postupku pred domaćim organima. Prema tome, utvrđeno je da prvi podnositelj predstavke ne može tvrditi da je „žrtva“ povrede zahtjeva koji se odnosi na „razuman rok“ u smislu člana 34 Konvencije, usljed čega je ovaj aspekt predmeta nespojiv *ratione personae* s odredbama Konvencije.

Naglašavajući da je Sud često utvrđivao povrede člana 6 stav 1 Konvencije u predmetima u kojima su pokretana slična pitanja poput ovog u predmetnom slučaju, Sud je smatrao da je u ovom predmetu dužina postupka bila pretjerana i nije ispunila zahtjev koji se odnosi na „razuman rok“. Stoga je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

Presude u predmetima *Kunić i drugi*^[44] i *Spahić i drugi*^[45] su posljednje u nizu presuda koje su u odnosu na BiH donesene na temelju pritužbi podnositelja predstavki da im nije bio omogućen pristup sudu iz razloga neizvršenja pravosnažnih i izvršnih presuda domaćih sudova. Naime, odluka Ustavnog suda BiH koja utvrđuju povredu člana člana 6 stav 1 kao i povredu člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju i nepoduzimanje koraka koje su naložene kantonalnim organima vlasti u pogledu obezbjeđenja isplate po tim presudama nije izvršena u razumnom roku.

Vlada je dalje utvrdila da je odlaganje izvršenja bilo opravdano zbog iznosa javnog duga kantona, jer bi u suprotnom bila ugrožena makroekonomska i fiskalna održivost, te da su poduzete sve mjere kako bi se stvorila „pravična ravnoteža“ između javnog interesa šire zajednice i poštivanja individualnih osnovnih ljudskih prava. Međutim, Sud je utvrdio da su nepoduzimanjem neophodnih mjera tokom dužeg vremenskog perioda u cilju izvršenja pravosnažnih presuda u ovom predmetu, nadležne vlasti lišile odredbe člana 6 stav 1 svakog korisnog efekta i onemogućile aplikantima da dobiju novac na koji imaju pravo. Spomenuto nepoduzimanje mjera je dovelo i do neproporcionalnog uplitanja u njihovo mirno uživanje imovine. Dakle, došlo je do kršenja člana 6 stav 1 Konvencije i člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja pravosnažnih i izvršnih presuda domaćih sudova u korist podnositelja predstavke.

[43] *Damjanović i Euromag d.o.o. protiv BiH*, presuda od 31. oktobra 2017.

[44] *Kunić i drugi protiv BiH*, presuda od 14. novembra 2017.

[45] *Spahić i drugi protiv BiH*, presuda od 14. novembra 2017.

U predmetima *Dorić*^[46], *Prazina*^[47] i *Mandić i Popović*^[48] Sud je smatrao da postupak, ili kašnjenje u izvršenju pravosnažnih i izvršnih presuda, traje nerazumno dugo, uslijed čega nije ispunjen zahtjev iz člana 6 stav 1 Konvencije koji se odnosi na „razuman rok“.

Odluke

U predmetu *Stevančević*^[49] podnositelj predstavke se pozvao na član 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog nemogućnosti da se vrati u posjed svoga prijeratnog stana. Sud je podsjetio na pravilo 47. stav 7 Pravila Suda prema kojem su aplikanti dužni informisati Sud o svim okolnostima od značaja za aplikaciju, kao i da predstavka može biti odbačena zbog zloupotrebe prema članu 35 stav 3 Konvencije, između ostalog, ako je svjesno zasnovana na netačnim činjenicama. S tim u vezi, nakon što je utvrdio da je podnositelj predstavke, prije više od dvije godine prije podnošenja predstavke, primio naknadu za stan čiji je povrat tražio, Sud je smatrao da je njegovo postupanje nespojivo sa svrhom prava na podnošenje pojedinačne predstavke kako propisuje Konvencija, te da je ono u značajnoj mjeri ometalo pravilno vršenje funkcije Suda. Uzimajući u obzir da je prigovor Vlade osnovan i da predmetna predstavka predstavlja zloupotrebu prava na podnošenje pojedinačne predstavke, odbačena je prema članu 35 tačke 3(a) i 4 Konvencije.

Podnositeljica predstavke se u slučaju *Vidović*^[50] žalila da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje prema krivičnom aspektu člana 6 stav 1 Konvencije oduzimanjem kompjutera njenog istražitelja. Ona je dalje navela da je zbog nemogućnosti da postupa kao braniteljica B.S. i F.R. povrijeđeno pravo na odbranu po vlastitom izboru iz člana 6 stav 3(c) Konvencije. U pogledu primjenjivosti člana 6. Sud je istakao da je sporni krivični postupak pokrenut protiv B.S. i F.R, te da je podnositeljica predstavke postupala kao njihova braniteljica do odluke Državnog suda nakon koje više nije mogla postupati u tom svojstvu na njihovom suđenju. Kompjuter koji je koristio njen istražitelj također je oduzet u sklopu mjera poduzetih s ciljem pribavljanja dokaza u postupku protiv B.S. i F.R. Sud je pojasnio da član 6 u krivičnim stvarima garantuje pravo na pravično suđenje svakome „ko je optužen za krivično djelo“, kao i da se postupak koji je predmet pritužbe nije odnosio na „odlučivanje o krivičnoj optužbi“ protiv podnositeljice predstavke. Slijedi da je ova pritužba nespojiva s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu člana 35 stav 3(a), te se mora odbaciti u skladu s članom 35 stav 4 Konvencije.

U predmetu *Knežević i drugi*^[51] podnositelji predstavke su se žalili zbog neizvršavanja pravosnažne domaće presude donesene u njihovu korist pozivajući se na član 6 stav 1 Konvencije i član 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju. Ispitujući ovu predstavku, Sud je smatrao da je tužena država implementirala generalne mjere naznačene u presudi *Đurić i drugi* u skladu s Konvencijom, što se odnosi i na predmetne žalbe. Tog je mišljenja bio i Komitet ministara koji je smatrao da „revidirani plan izmirenja pruža globalno rješenje problema neizvršavanja odluka domaćih sudova koje se odnose na ratnu štetu“, te da će konačne presude u korist aplikanata izvršiti prema novom planu izmirenja. Konačno, Sud je smatrao da je ovo izmirenje svih domaćih presuda u skladu s članom 6 stav 1 Konvencije i članom 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju, te je zaključeno da je ovo pitanje riješeno u smislu člana 37 Konvencije. Iz tih razloga, Sud je našao da nije opravdano dalje razmatranje predmetne predstavke niti je, u skladu s članom 37, Sud vidio posebne okolnosti u pogledu poštovanja ljudskih

[46] *Dorić protiv BiH*, presuda od 7. novembra 2017.

[47] *Prazina protiv BiH*, presuda od 5. decembra 2017.

[48] *Mandić i Popović protiv BiH*, presuda od 19. decembra 2017.

[49] *Stevančević protiv BiH*, odluka od 10. januara 2017.

[50] *Vidović protiv BiH*, odluka od 10. januara 2017.

[51] *Knežević i drugi protiv BiH*, odluka od 14. marta 2017.

prava utvrđenih u Konvenciji i njenim protokolima koje bi zahtijevale nastavak razmatranja ovog slučaja. Slijedom toga, predstavka je brisana s liste predmeta.

U svojoj žalbi se u predmetu *Šahman protiv BiH*^[52] podnositeljica predstavke pozvala na član 6 stavovi 1 i 3(c) Konvencije iz razloga što joj navodno nije bilo omogućeno da je zastupa branitelj po njenom izboru u krivičnom postupku koji se vodi protiv nje. Ona je navela da je svjedočenje V.V. bilo nepotrebno za predmetni krivični postupak, te da je pravi razlog zbog kojeg je ona pozvana kao svjedok bio taj da bude isključena sa suđenja u svojstvu braniteljice, čime je njenim pravima na odbranu nanesa nepopravljiva šteta, što je ugrozilo pravičnost postupka u cjelini. Sud je konstatovao da se pred državnim sudom još uvijek vodi prvostepeni krivični postupak koji je pokrenut protiv podnositeljice predstavke. Iz navedenog slijedi da je predstavka preuranjena, te se stoga morala odbaciti prema članu 35 stavovi 1 i 4 Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.

Pozivajući se na član 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju u predmetu *Bošnjak protiv BiH*, aplikant se žalio da se nije mogao vratiti u posjed stana koji je otkupio prije rata, što je navodno dovelo i do povrede prava na poštovanje njegovog doma iz člana 8 Konvencije, kao i do povrede člana 14 Konvencije u vezi s članom 1 Protokola br. 1. Sud je utvrdio da, iako je podnositelj predstavke dobio nadoknadu za svoj vojni stan u skladu s odlukom Komisije za ljudska prava, on je smatrao da nadoknada koju je dobio nije dovoljna za materijalnu štetu koju je pretrpio zbog nemogućnosti da se vrati u posjed svog stana. Međutim, utvrđeno je da je podnositelj predstavke predstavku podnio nakon više od godinu dana i četiri mjeseca, u kojim okolnostima je Sud zaključio da je predstavka podnesena nakon isteka roka te je odbacio kao nedopustivu u skladu s članom 35 stavovi 1 i 4 Konvencije.

---

[52] *Šahman protiv BiH*, odluka 25. aprila 2017.